עלה גבעת קומי. (1) הכביש המוביל
בין שתי הנקודות, לפי הצעת מפא״י
הוותיקים. הבנינים היחידים שהוקצבו
הקו השחור מסמן את קו הואדי
החקלאי לחלוקה. התמונה למטה
ת לעמוד על טענות שני הצדדים
טבעית. (3) כריכת־השחיה הגרולה,
הבנים שנפגו במלחמה. (5) המישכן
במינו של עין־חרוד. (6) מזכירות
קריות שבגלגל מפרכים אנשי מפ״ם
אופרטיבי הגדול על הכביש הראשי.
תפת של עין־חרוד ותל־יוסף, המסמנת
נה כולה מראה את המבנה המיוחד
מזרח. בשמצפון (קרוב למצלמה)
יורי המגורים ומרדים מפעלי המשק.

בארץ. אמר הרצפלד: רופין היה אומר ב־
מקרים כאלה — „הנח, עזוב אותם, יוסף,
הם לא יזוזו!״

סיסמת אנשי מפ״ם בעין־חרוד היתה עתה
דומה: „אנחנו לא נזוז!״ עוד בויכוח ב־
מועצה החקלאית הכריז ציולינג חגיגית:
„אנו מבטיחים אי־שיתוף פעולה בכל שעה
ועל כל שעל!״ וראובן כהן חזר אחריו:
„מפקד יכול לתת פקודה להסתער מול מכונת
יריה. אך אין לו זכות לתת לחייל פקודה
לסתום בגופו את לוע מכונת היריה. אין
לו זכות לפקד על החייל כי יאבד את עצמו
לדעת... אין להסתדרות החקלאית כל זכות
פקודה על החבר מעין־חרוד כי יפקיר את
ישובו ויותר על ביתו!״

היה זה עמוד־התווך לכל גישת מפ״ם:
„אי־אפשר לכפות, אין איש יכול לכפות!״
בעיני מפא״י היתה הכפיה רעה שבהכרח:
הסכם, כמו בכל שאר המשקים, עדיף. או־
לם בהעדר הסכם, איך אפשר לפתור בעיה
שלא על־ידי החלטה מחייבת של מרות על־
יונה?״

טען איש מפ״ם: „זהו החטא הקדמון של
אנשי איחוד־הקבוצות בעין־חרוד. לו ידעו מ־
ראש שאי־אפשר לכפות, היה נמצא מזמן
הסכם של פשרה. אולם האסון הוא שאנשי
מפא״י במקום החליטו מן הרגע הראשון ש־
אפשר ושצריך לאחוז באמצעי כפיה. זה הת־
חיל בחדר־האוכל, כשצעקו אנשי מפא״י ש־
„צריכים לזרוק (את תלמידי הסמינריון) דרך
החלון!״ כשזה לא הצליח השתמשו במוסדות
ההתישבות, שבהם יש רוב למפא״י, כמו
באקדח, כדי לכפות את דעתם עלינו. ובמ־
קום שיש אקדח, מה הטעם בשיכנוע ובאדי־
בות?״

„כל זה אינו נוגע רק לעין־חרוד,״ הזהיר
בן המשק. „זה נוגע לכל עתיד ההתישבות
העובדת בארץ. אנו דוגלים במרות מרכזית,
אולם רק במרות שאנו מקבלים אותה על
עצמנו! מרצון חופשי, והמחייבת את כל
הכפופים לה במידה שווה — כמו מרות
הקיבוץ־המאוחד. אולם האם מסכים הרצפלד
שההסתדרות תוציא אותו מביתו שלו? ה־
אם יש מרות של ההסתדרות על רבבות ה־
חברים בעיר? באיזו זכות תצוה עלינו ל־
הפקיר משק שבנינו אותו משך 30 שנה?
הרי איש לא ילך עוד להתישבות אם ידע
שרכושו הפקר, ושאפשר להפקיע אותו בכל
רגע מתוך חשבונות מפלגתיים!״

למעשה לא היתה דרך הכפיה פשוטה
כל־כך. בזאת נוכחו אנשי איחוד־הקיבוצים
במשק, כשעברו שבועות על גבי שבועות,
מבלי שהמרכז החקלאי יעשה כל נסיון לב־
צע את החלטתו — פרט להעברת הענין כו־
לו לועד־הפועל של ההסתדרות, שיוסיף עוד
דף נייר לבן לפרשה.

קרא שלמה לביא, ביאוש, במכתב גלוי
לאנשי המרכז־החקלאי: „מה הקריאה שעוד
נקרא לכם כדי שתביאו את ענייני עין־חרוד
האומללים לידי קץ וגמר? עד מתי תעמידו
במבחן שאין לו סוף את כוח העמידה של
חברינו?״

אולם האמת הפשוטה היתה שאיש לא ידע
מה לעשות.

אפשר היה להשתמש בכוח הכפיה של ה־
הסתדרות, להוציא מתוכה את אנשי הקיבוץ־
המאוחד. פירוש הדבר היה, בלי כל ספק,
פילוג מוחלט של ההסתדרות, דבר ששום
צד אינו מעונין בו לפי שעה.

אפשר היה להשתמש בכוח כפיה כלכ־
לית. תנובה יכלה לקחת את תוצרת הצד
המפ״מי, לשלם את תמורתה לצד המפא״י
במשק. נסיון כזה, בצורה קצת שונה, נעשה
בפרדס עין־חרוד, כשתנובה שילמה לפועלים
השכירים של מפא״י, את הכסף שהיה שייך
לקופה המשותפת.

אולם ראשי תנובה לא יכלו להסכים בלב
קל לדרך זו. התוצאה היתה בהכרח שכל
אירגון קיבוצי יקום לעצמו אירגון־שיוק
משלו, דבר שהיה מערער לחלוטין את מע־
מדה של תנובה. הדבר היה גם פותח פתח
לפנית משקי ההתישבות־העובדת לשוק ה־
חופשי.

גם חוק המדינה לא נתן כל כוח־כפיה
למרות עליונה. עין־חרוד, ככל המשקים,
היא אגודה־שיתופית, ובמקרה של פירוק יש
לחלק את רכושה בין כל חבריה — בדיוק
כמו שרוצים אנשי מפ״ם. המשטרה יכולה
להתערב רק במקרים של הפרעות הסדר.

„הם לא מנוולים!״

יתכן שעל רקע זה של חוסר־אונים יש
להבין את ההתכתשויות האחרונות, שאירעו
השבוע במשק. לכולן היה רקע דומה:

● כשחולק בית־הספר בין הצדדים, נמס־
רה דירה אחת לכל צד, לשיכון מורים שכירים.
כשיצא אחד המורים מן הדירה השייכת
למפ״ם, הכניסה לתוכה מפ״ם, זמנית, 4
מחבריה. בערב התפרצו לדירה חברי מפא״י,
עקרו דלת, ניפצו שמשות, השליכו רהיטים
וחפצים החוצה, כנראה מתוך דעה שאין
למפ״ם הזכות להשתמש בדירה באופן חפשי
לצרכיה.

● דירה של זוג מעורב, אשר מפ״ם
טוענת לבעלות עליה, פונתה. מפא״י ניסתה
להכניס מורה שכיר, מפ״ם תפסה את המקום.
התפתחה התכתשות. המשטרה הוזעקה (על־
ידי מפא״י) אחרי שהתיגרה שככה.

● שעה שהמשטרה נכחה במשק, הוצי־
או אנשי מפא״י מכונות מתוך המוסך ה־
משותף. המשטרה גבתה עדויות מן המו־
ציאים, שטענו כי עשו זאת לפי הוראות
מזכירותם.

● מורה מפ״מי, בן המשק, הקים לעצמו
אוהל מול בית־ההארחה. בחצות באו אנשי
מפא״י, הפילו את האוהל על ראשו.

הסיבה הגלויה לרוב המקרים האלה היתה
אי־קיום ועדת שיכון משותפת, שתחלק את
השיכון. מפ״ם טוענת שדרשה להחיות ועדה
זו, נתקלה בסירוב הצד השני.

ממל העתיד, סיבת הסכסוך: הוריהם שויכים למפא״י. הם חוששים
שמפ״ם תקים אותם נגדם. למענם הם רוצים לסלקה, מוכנים לכל דבר.